

Evenwel geloof ik, dat men met deze ziekte voorzichtig moet zijn. Betrouwbare onderzoekingen hebben voldoende aangetoond, dat in vele gevallen van tabes dorsalis (pseudo-tabes) het periphere zenuwstelsel ziek is. Dat dit echter niet het wezenlijke pathologisch-anatomisch substraat der ziekte kan zijn, wordt volgens mijne meening door de pathologische anatomie der tabes dorsalis gedemonstreerd. Volgens onze tegenwoordige anatomische kennis kan men ten minste niet verklaren, hoe bij eene periphere zenuwaandoening de GOLL'sche streng kan degenereren, wat in de oudere gevallen van tabes dorsalis b. v. in het halsmerg constant gevonden wordt. Wel vat ik de degeneratie der GOLL'sche streng in het halsmerg als secundair op, maar daarvoor is noodig een primair ziekteproces, hetzij in de achterstrengen van het lendemerg, hetzij in de achterste wortels, tusschen het ganglion intervertebrale en het ruggemerg.

De schrijver heeft zijn onderzoek verricht onder de goede zorgen van prof. PEKELHARING en Dr. WINKLER, op dit gebied zeer zeker betrouwbare leiders.

G. JELGERSMA.

— ❁ —

I N G E Z O N D E N.

Amsterdam, 26 September 1888.

Geachte Redacteur!

Aangezien door mij op vele scholen bewijzen van vaccinatie werden aangetroffen die niet voldoen aan de eischen gesteld in het Koninklijk Besluit van 28 Februari 1873, omdat het *aantal* opgekomen koepokken niet was vermeld, of wel, omdat vermeld was, dat *geene* koepokken opgekomen waren, terwijl de toevoeging ontbrak, dat revaccinatie was verricht, heb ik de eer in het belang van ouders en kinderen de aandacht der Geneeskundigen hierop te vestigen om te voorkomen, dat aan kinderen de toegang tot de school geweigerd wordt, wanneer hun vaccinatie-bewijs op onvoldoende wijze is ingevuld.

Tevens neem ik deze gelegenheid waar om te herinneren aan de bepaling, dat de hoofden van scholen verplicht zijn op hun lijst den naam van den geneeskundige, die het bewijs heeft afgegeven, te vermelden, waartoe zij slechts in staat zijn als de onderteekening duidelijk leesbaar is.

Met de opneming dezer regelen zult u zeer verplichten

Uw Dienstwillige Dienaar,

Dr. DOZY.

Geneesk. Inspecteur van N.-Holland.

— ❁ —

HET BACTERIOLOGISCH ONDERZOEK VAN DRINKWATER.

Wegens het gewicht der zaak geloof ik mijne meening omtrent de groote waarde van het bacteriologisch onderzoek van drinkwater zoo kort mogelijk nog nader te moeten rechtvaardigen.

Het is zeker *mogelijk*, dat eenigen van de in het nummer van dit *Tijdschrift* van 8 September 1888 door mij genoemde waarnemers gedwaald hebben, toen

zij in het door hen onderzochte verdachte drinkwater typhus-bacillen meenden te herkennen; want allen hebben niet het strenge bewijs geleverd, dat men naar de *uitstekende* onderzoekingen van CH. H. ALI COHEN het recht heeft te eischen. Mijn geachte ambtgenoot FOKKER kan dus gronden aanvoeren voor den twijfel, door hem uitgesproken op bladz. 284 van dit *Tijdschrift* (22 Sept. 1888), en het is *mogelijk*, dat typhus-bacillen in drinkwater tot dusverre nog slechts zeldzaam gevonden zijn. Maar verder dan het uitspreken van *twijfel* mag men niet gaan; het staat niet vast, dat CHANTEMESSE en WIDAL en de overigen, die ik heb aangehaald, hebben gedwaald.

Daarin ligt echter de kern der quaestie niet. Evenmin in het feit, dat bekwame onderzoekers in sommige gevallen den typhus-bacil in verdacht drinkwater niet hebben kunnen vinden; want de negatieve uitslag kan geweten worden aan het ontbreken van de gelegenheid om *tijdig* te onderzoeken; als men tot het onderzoek geroepen wordt, is de epidemie reeds daar en zijn vele dagen verlopen.

De hoofdzaak is, naar mijne bescheidene meening, dat de typhus-bacil in het drinkwater, waarin hij leeft, *met zekerheid kan worden opgespoord en aangetoond*; de vlijtige arbeid van CH. H. ALI COHEN heeft het opnieuw bewezen. Hetzelfde geldt voor cholera-spirillen. Daartegenover staat, dat thans de scheikunde niet bij machte is om met zekerheid uit te maken, of eenig verdacht drinkwater al dan niet besmet is; het scheikundig onderzoek kan alleen verraden, dat dierlijke uitwerpselen tot het onderzochte water zijn doorgedrongen en daarom de mogelijkheid eener bijmenging van ziektekiemen heeft bestaan. Het bacteriologisch onderzoek staat dus verre boven het scheikundige.

Wil men deze slotsom verzwakken door te vragen, of de typhus-bacil dan zoo stellig de oorzaak is van ileo-typhus, resp. spirillum cholerae asiaticae KOCH de oorzaak van indische cholera, spirillum cholerae FINKLER-PRIOR de oorzaak van cholera europaea, dan antwoord ik met CH. H. ALI COHEN (p. 111 zijner dissertatie): „de grondslag, waarop de hypothese is gebouwd, is zoodanig, dat, bij de thans ontbrekende mogelijkheid om tot een afdoend bewijs te geraken, het voorloopig aannemen van die hypothese gerechtvaardigd en wenschelijk is”.

Utrecht, 26 September 1888.

V. O. DE M.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

PARIJS. — In de laatste zitting der Academie werden door Prof. GERMAIN SÉE het inwendig gebruik van het jodetum kalicum, gepaard met dat van antipyrine als de beste therapie bij de behandeling der inwendige aneurysmata aanbevolen. In tegenstelling met andere waarnemers zag hij de uitstralende pijnen, het gevoel van angst en beklemming, bijv. bij het aneurysma van den arcus aortae, door het gebruik van antipyrine spoedig bedaren. DUJARDIN BEAUMETZ vereenigde zich geheel met SÉE's therapie, maar verving dikwijls het antipyrine door het phenacetine, wegens het lastige exanthema, hetgeen het eerste bij sommige patiënten pleegt te ontwikkelen. Het phenacetine, hetgeen wegens zijne onoplosbaarheid in ouwels moet toegediend